

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 5/21
Luksemburgā, 2021. gada 14. janvārī

Spridums lietā C-441/19
TQ/*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Pirms atgriešanas lēmuma pieņemšanas attiecībā uz nepavadītu nepilngadīgo dalībvalstij ir jāpārbauda, vai nepilngadīgajam ir pieejama piemērota uzņemšana valstī, uz kuru veic atgriešanu

Turklāt, ja izraidīšanas stadijā piemērota uzņemšana vairs nav nodrošināta, dalībvalsts atgriešanas lēmumu nevarēs izpildīt

2017. gada jūnijā nepavadītais nepilngadīgais TQ, kuram tobrīd bija 15 gadi un četri mēneši, Nīderlandē iesniedza pieteikumu termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanai saistībā ar patvēruma tiesībām. Šajā pieteikumā TQ norādīja, ka viņš ir dzimis 2002. gadā Gvinejā. Kad nomira viņa tante, pie kuras viņš dzīvoja Sjerraleonē, TQ esot ieradies Eiropā. Amsterdamā (Nīderlande) viņš esot bijis cilvēku tirdzniecības un seksuālas izmantošanas upuris, tāpēc pašlaik viņam esot nopietni psihiski traucējumi. 2018. gada martā *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande; turpmāk tekstā – “valsts sekretārs”) pēc savas ierosmes nolēma, ka TQ nevar saņemt termiņuzturēšanās atļauju, turklāt iesniedzējtiesa precizē, ka TQ nevar pretendēt ne uz bēgļa statusu, ne arī uz alternatīvo aizsardzību. Atbilstoši Nīderlandes tiesībām valsts sekretāra lēmums ir uzskatāms par atgriešanas lēmumu.

2018. gada aprīlī TQ par šo lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā, apgalvojot it īpaši, ka nezina, kur dzīvo viņa vecāki, un atgriezies nevarētu tos atpazīt, ka nepazīstot nevienu citu savas ģimenes locekli un pat nezinot, vai šādi ģimenes locekļi eksistē.

Iesniedzējtiesa skaidro, ka Nīderlandes tiesiskajā regulējumā tiek veikta nošķiršana, pamatojoties uz nepavadītā nepilngadīgā vecumu. Attiecībā uz nepilngadīgajiem, kuri patvēruma pieteikuma iesniegšanas dienā ir jaunāki par 15 gadiem, pirms lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanas tiekot veikta Direktīvas 2008/115¹ 10. pantā paredzētā izmeklēšana par piemērotas uzņemšanas iespējas esamību valstī, uz kuru veic atgriešanu; gadījumā, ja šādas uzņemšanas iespējas nav, šiem nepilngadīgajiem piešķir parasto uzturēšanās atļauju. Attiecībā uz nepilngadīgajiem, kuriem patvēruma pieteikuma iesniegšanas dienā ir 15 gadi vai vairāk, kā TQ gadījumā, šāda izmeklēšana netiekot veikta, un, šķiet, ka Nīderlandes iestādes sagaida, līdz attiecīgie nepilngadīgie būs sasnieguši 18 gadu vecumu, lai pēc tam īstenotu atgriešanas lēmumu. Tādējādi laikposmā no viņa patvēruma pieteikuma līdz pilngadības sasniegšanai tāda nepavadīta nepilngadīgā uzturēšanās Nīderlandē, kam ir 15 gadi vai vairāk, esot nelikumīga, bet tiekot pieciesta.

Šis ir konteksts, kurā iesniedzējtiesa nolēma uzdot Tiesai jautājumus par Nīderlandes tiesiskajā regulējumā veiktās nošķiršanas starp nepavadītajiem nepilngadīgajiem, kas ir vecāki par 15 gadiem, un nepavadītajiem nepilngadīgajiem, kuri ir jaunāki par 15 gadiem, saderību ar Savienības tiesībām.

Tiesas vērtējums

Tiesa atzīst, ka tad, ja dalībvalsts vēlas attiecībā uz nepavadītu nepilngadīgo pieņemt atgriešanas lēmumu saskaņā ar Atgriešanas direktīvu, tai visās procedūras stadijās obligāti ir jāņem vērā bērna

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.; turpmāk tekstā – “Atgriešanas direktīva”).

intereses², un tas nozīmē, ka ir jāveic vispārējs un padziļināts šī nepilngadīgā situācijas novērtējums. Tiesas ieskatā tas, ka attiecīgā dalībvalsts pieņem atgriešanas lēmumu, iepriekš nepārlicinājusies par piemērotas uzņemšanas iespējas esamību valstī, uz kuru veic atgriešanu, izraisītu to, ka šis nepilngadīgais, lai gan attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums, gadījumā, ja valstī, uz kuru veic atgriešanu, nav šādas uzņemšanas iespējas, nevarētu tikt izraidīts. Tādējādi šāds nepilngadīgais tiktu nostādīts ļoti neskaidrā situācijā attiecībā uz viņa juridisko statusu un nākotni, it īpaši attiecībā uz viņa izglītību, saikni ar audžuģimeni vai iespēju palikt attiecīgajā dalībvalstī, bet tas būtu pretrunā prasībai aizsargāt bērna intereses visās procedūras stadijās. No tā izriet, ka tad, ja valstī, uz kuru veic atgriešanu, piemērota uzņemšana nav pieejama, attiecībā uz konkrēto nepilngadīgo nevar pieņemt atgriešanas lēmumu.

Tiesa šajā kontekstā precīzē, ka aplūkotā nepavadītā nepilngadīgā vecums ir tikai viens no elementiem, lai pārbaudītu piemērotas uzņemšanas iespējas esamību valstī, uz kuru veic atgriešanu, un noteiktu, vai bērna interesēm nav jāizraisa atgriešanas lēmuma nepieņemšana attiecībā uz šo nepilngadīgo. Līdz ar to Tiesa norāda, ka, lai pārbaudītu šādas uzņemšanas iespējas esamību, dalībvalsts nevar veikt nepavadīto nepilngadīgo nošķiršanu, pamatojoties tikai uz viņu vecuma kritēriju.

Tiesa arī atzīst, ka, ņemot vērā dalībvalstu pienākumu pieņemt atgriešanas lēmumu attiecībā uz ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā³, un īstenot viņa izraidīšanu⁴ iespējami ātri, Atgriešanas direktīvai ir pretrunā tas, ka dalībvalsts pēc atgriešanas lēmuma pieņemšanas attiecībā uz nepavadītu nepilngadīgo un, pārlicinājusies par piemērotas uzņemšanas iespējas esamību valstī, uz kuru veic atgriešanu, pēc tam atturas īstenot viņa izraidīšanu, līdz viņš ir sasniedzis 18 gadu vecumu. Šādā gadījumā attiecīgais nepilngadīgais ir jāizraida no attiecīgās dalībvalsts teritorijas, ievērojot izmaiņas viņa situācijā. Šajā ziņā Tiesa atzīst, ka gadījumā, ja nepavadītā nepilngadīgā izraidīšanas stadijā valstī, uz kuru veic atgriešanu, vairs nebūtu nodrošināta piemērota uzņemšana, attiecīgā dalībvalsts atgriešanas lēmumu izpildīt nevarētu.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

² Skat. Atgriešanas direktīvas 5. panta a) punktu.

³ Skat. Atgriešanas direktīvas 6. panta 1. punktu.

⁴ Skat. Atgriešanas direktīvas 8. pantu.